

Slovenski dom

Štev. 156

V Ljubljani, v torek, 13. julija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in štampa: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Odločni italijanski in nemški protinapadi na Siciliji

Ena križarka potopljena, tri torpedirane, 7 parnikov potopljenih, čez 40 zlatih, 38 letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1143 pravi:

Na Siciliji se je večer brez oddiha nadaljeval hud boj, med katerim je nasprotnik zastoj skušal razširiti skromno globino zasedenih obrežnih predelov. Italijanske in nemške čete so odločno prešle v protinapad ter so na več krajih tolkle nasprotnikove jedinice in jih na enem predelu prisilile k umiku.

Vojni duh italijanskih in nemških oddelkov je kar se da visok. Vedenje otoškega prebivalstva in vedenje ponosnih sicilskih vojakov, ki sestavljajo velik del naših edinic, je vzvišeno nad vsako hvalo.

Zaradi veličastne obrambe postojank, ki so ji zaupane, zasluži čast posebne omenbe 206. obrežna divizija, ki ji zapoveduje general Achille D'Havet.

Italijanska letala so torpedirala 3 križarke, eno manjšo edinic in 3 parnike, izmed katerih sta se dva 8000 tonska na mestu potopila.

Naši in nemški bojni oddelki so napadali zbrano nasprotnikovo ladjevo. Kaže, da je potopljenih 6 parnikov ter nekaj izkrcavalnih vozil, zlatih

ali zažganih čez 40 trgovskih in prevoznih parnikov različne mere.

Osni lovi so zbili 30 strojev, 8 drugih pa je treščilo na tla zaradi topniškega streljanja.

Z nastopov v zadnjih 2 dneh se 13 naših in 10 nemških letal ni vrnilo v oporišče.

Ob vzhodni obali Sicilije je naša podmornica torpedirala 10.000 tonsko križarko, ki se je po zadetju razletela.

Rim 13. julija s. Obrežna divizija, ki jo omenja današnje vojno poročilo zaradi veličastne obrambe zaupanih ji postojank, je napisala vzvišeno stran za zgodovino teh posebnih edinic, razporejenih za obrambo pomorskih meja domovine. Može iz obrežnih oddelkov so z budnim duhom dolgo čakali preizkušnje. Ta ura je prišla in priči so dokazali, da so ji kos ter s sijajnim zagonom izpolnili svojo nalogo. Poveljnik divizije general markiz Accille d'Havet, florentinski plemič, se je rodil v Bologni 24. marca 1884. Kot sijajen častnik in hraber bojevnik je bil odlikovan z 2 srebrnimi in 1 bronasto kolajno ter z vojaškim križcem za vojaško hrabrost zaradi junaštva, ki ga je pokazal v libijski vojni 1911-12, ter na bojiščih preteklih vojev.

General milice Francisci junaško padel pri obrambi sicilskih tal

Rim, 13. julija s. Na čelu svojih oddelkov je v boju na sicilski zemlji 11. julija padel general milice Enrico Francisci, poveljnik 13. okrožja črnih srajc ter zvezni general pri poveljstvu oboroženih sil na otoku.

General Francisci se je rodil v Monte Merlo (Firenze) 18. aprila 1884. Prišel je iz vrst aktivnih častnikov vojske in je bil poveljnik »kejsarskega« oddelka na isontskem področju. Ob ustanovitvi milice je prevzel poveljstvo 62. legije »Isontec« nato pa je šel zaporedoma v legije Foligno, Pisa in La Spezia. Kot rojen bo-

jevnik se je med prvimi zapisal za prostovoljca v španski vojni, kjer je poveljeval 5. skupini v bitkah pri Malagi in Guadalajari ter jo z redko drznostjo ter neukrotljivo hrabrostjo vodil do zmage v bitkah pri Santanderu in Tortosi, kjer si je zaslužil omenbo v dnevni zapovedi generala Franca. V sedanjih vojni se je udeleževal nastopov na ruskem bojišču kot poveljnik skupine »23. marec«. Na Siciliji je bil od letošnjega marca za zveznega generala pri poveljstvu oboroženih sil na otoku. General Francisci je bil vitez savojskega vojaškega reda,

Vse italijansko ljudstvo preveva ena volja

Rim, 13. julija s. Duce je iz Turina dobil naslednjo brzojavko: »Črne srajce in turinski prebivalci, ki so se iz okrožnih skupin sami od sebe sešli na trgu Carla Alberta v polnem soglasju z brati, ki se v deželi sicilskih večernic junaško bore, da bi rešili svobodo Italije in svobodo sveta, Vam pošiljam najgorečnejši utrip svojega srca v ponosnem in odločnem sklepu, da se bodo maščevali in zmagali.«

Frosinone, 13. julija s. Vpričo prefekta in vseh drugih vojaških, civilnih ter političnih dostojanstvenikov in ob sodelovanju velike množice ljudstva je zvezni tajnik navdušeno poročal fašističnim voditeljem iz pokrajine in glavnega mesta, skvadrinom, članom spremstva pri praporih ter sindikalnim voditeljem. Med poročilom so znova potrdili strnjeno in odločno voljo italijanskega naroda. Navdušene besede zveznega tajnika so sprožile dolgo manifestacijo za Kralja in Cesarja, za Duceja, za oborožene sile, za bojevnike in za ljudstvo na Siciliji.

Genova, 13. julija s. Črne srajce in prebivalci »Vladarice morja« so se snoči zbrali po okrožnih fašističnih domovih ter so z navdu-

šenimi manifestacijami potrdili svojo vero v usodo domovine. Posebno močno je uspelo zborovanje v domu skupine »Arnaldo Mussolini« v Sampierdarena, od koder so vpričo prefekta in zveznega tajnika poslali pozdrav hrabrim vojakom in junaškemu ljudstvu na Siciliji. Potrdili so vedno odločnost Italijanov, ki v dostojanstvenem ponosu preživljajo te trde ure in vedo, da bo Italija v

Bolgarski listi o dogodkih v Sredozemlju

Sofija 13. julija s. Bolgarski tisk obširno piše o razvoju vojnih dogodkov v Sredozemlju in prinaša vsa poročila iz Rima in Berlina glede bojev na Siciliji. Sofijski listi v debelih naslovih navajajo hude izgube v moštvu, orožju in brodogradnji, ki so jih Angleži in Amerikanci imeli, ter podpirajo junaško vedenje sicilskih prebivalstva, ki se je postavilo ob stran hrabrih vojakov osi. List »Duma« objavlja uvodnik polkovnika Gangeva, ki pravi o dogod-

kih v krvavem boju znala z vero in voljo skovati svojo novo usodo.

Bergamo, 13. julija s. Med poročilom zveznega tajnika, katerega so se udeležile množice črnih srajc iz Bergama in Treviglia, je prišlo do močnih manifestacij za domovino pod orožjem, za edinstvo italijanskega ljudstva in za junaški odpor proti vdoru na sicilsko tla. Prebivalstvo iz Bergama se je pridruživlo črnim srajcem, da znova potrdi nemajni sklep, da bo sveta tla domovine branilo z vsemi silami in s sleherno žrtvijo.

kih tole: »Angleži in Amerikanci bi Sovjetom radi dokazali, da so odprli drugo bojišče, ki ga v Moskvi tako vztrajno zahtevajo. V resnici pa sovražni poskus izkrcanja na Siciliji ne nudi Rusom prav nobene koristi ter bo lahko imel prav hude posledice za Angleže in Amerikance same. Dogodki zadnjih dni Italijanov niso pravi nič presenetli. Angleži in Amerikanci so računali, da bodo z izkrcanjem na sicilski obali italijanski narod duševno hudo potrl.«

Nepremagljive japonke postojanke na tihem morju

Stockholm, 10. julija. — Po brzojavki, ki je dospela semkaj, ima močno japonsko brodogradnjo, sestavljeno iz bojnih ladij, ki so nameščene v odseku Tihega oceana, v območju Karoline strahotno morskopoprišče. Druga morskopoprišča so v bližini Japa na Karolinah, v Manili in Surabaji. Sem je treba prištevati tudi Singapur, kjer je prava pravcata pomorska trdnjava in je na razpolago japonskemu brodogradnjo.

Ameriški načrti proti Japonci so izvajajo iz dveh smeri. Eden teh se udeležuje potom čungkingse Kitajske proti Japonci, da bi se odprla birmanska cesta, ker so letalske zveze vzdolž Himalaje preveč drage in nezadostne. Ker se je popolnoma ponesrečila zadnja angleška ofenziva proti Birmaniji in je zdaj blizu doba monsumov, ne bo ta načrt prišel v poštev nadaljnjih šest mesecev. Drugi načrt ima za cilj iznova zavzeti postojanke proti jugu, ki so zdaj v rokah Japoncev, in tako odpreti pot na ta japonska ozemlja.

Kakor se je izjavil Roosevelt, je vse to treba zahtevati nazaj, radi česar trajajo sovražnosti že 50 let. Oblast nad tihomorskim območjem je življenjskega pomena za Američane, ki hočejo nadvladovati tako na morju, ko v ozračju. Boji med Japonci in Američani na tem področju so boji za pomorsko in letalsko nadoblast. Ameriški mornariški minister Knox je izjavil, da je potrebno močno brodogradnjo za napad na Japonsko, da se jo prepodi izpred Avstralije. General Mac Arthur pa je dejal, da se je avstralsko območje spremenilo v same bitke z letali. Če se letalske bitke ne posečijo, ne bo moglo nobeno ladijsko brodogradnjo rešiti Avstralije.

Res je, da so na tem področju neznanske japonske pomorske sile. Bitka za obvladanje zahod-

nage Tihega oceana bo dobljena ali izgubljena z ozirom na to, ali se bodo pravilno ali napačno uporabljale pomorske in letalske sile.

Japonske letalske sile so dokazale svojo moč v strahovitem napadu na konvoj v zalivu Milne (Nova Gvineja), kjer so Američani izgubili 13 velikih trgovskih ladij, natovorjenih z vojnimi gradivom in moštvom. V aprilu so pa letalske sile potopile v jugozahodnem delu Tihega oceana skoraj 170.000 ton sovražnikovega brodogradnjo. Japonci imajo zdaj nov tip lovskih letal, s katerimi so postali gospodarji ozračja na tem področju. General Mac Arthur je zahteval, da se mora ameriško letalstvo oskrbeti z novimi tipi letal, ki bi bili kos Japoncem. Seveda zahteva nova letala tudi čungking, Indija in Afrika. V glavnem stanu imenovanega generala pričakuje ofenzivo proti Avstraliji. Boina črta je dolga 1600 km in ob fronti od Rabaula do Vevaka so japonske čete pripravljene, da odidejo na bojišča. Na Novi Gvineji niso Američani na področju Lae in Satamaua nič napredovali. V ozračju kot na morju so Japonci gospodarji položaja.

Američani so ustanovili letalsko oporišče tudi na malem otoku Funafuttiji, ki pripada angleškemu otočju Ellice. Tu se ustavljajo in oskrbujejo letala s Havaja proti Salomonskim otokom na svoji dolgi poti na otoke Tutuila in Nove Hebride. A Japonci so si na jugozahodni obali Nove Gvineje oskrbeli pomorsko in letalsko oporišče, ki so z nji mi zagospodarili na morju in v zraku nad severno-zahodnim področjem Avstralije. Tudi Port Darwin je tako v njihovem območju. Japonci so že napredovali proti južni obali Nove Gvineje.

Ni še znano, v katero smer tega velikankega japonskega dela bojišča so se še raztegnili boji. V

Hud sovjetski poraz v bitki med Bjelgorodom in Orlom

Več tisoč ruskih ujetnikov in mnogo orožja zaplenjenega — Od 5. julija dalje so Rusi izgubili 28.000 ujetnikov, 1640 oklepnikov in 1400 topov — Na Siciliji so bile po protinapadu čet osi zavezniške sile vržene nazaj — Mnogo ladij potopljenih ali poškodovanih

Hitlerjev glavni stan, 13. julija. Nemško vrhovno poveljstvo je večer objavilo tole uradno vojno poročilo.

V bitki med Bjelgorodom in Orlom je uspelo nemškim četam obkoliti in uničiti večjo sovražno bojno skupino. Pri tem je bilo zajetih več tisoč ujetnikov, sestreljenih 129 oklepnikov, mnogo topov in drugega orožja za zaplenjenega. Skupno je bilo večer uničenih 220 oklepnikov in 70 letal. Sovjetski razbremenilni napadi vzhodno in severno od Orla so bili odbiti. Od 5. julija dalje je izgubil sovražnik 28.000 ujetnikov, 1640 oklepnikov in 1400 topov.

Na Siciliji so britansko-severoameriške izkrcavalne čete brez uspeha poizkušale razširiti zasedeni obalni pas. Nemške in italijanske čete so večer na določenih mestih po načrtu prešle v protinapad in vrgle sovražnika nazaj. Nemške in italijanske sile so napadle zbirališča sovražnih ladij in potopile več velikih prevoznih ladij ter izkrcavalnih čolnov. — Vrh tega so bile poškodovane 3 križarke in 42 prevoznih ladij, neka italijanska podmornica pa je potopila križarko 10.000 ton. Sovražnik je izgubil večer nad Sicilijo in nad morskim področjem okoli 38 letal. Pogrešamo 10 nemških letal.

Pri oboroženem oglednem poletu nad Atlantikom so nemška letala zaneli požar na dveh sovražnih ladjah, med katerimi je bila ena potniška ladja nad 20.000 ton. Nemške podmornice so v trdovratnih borbah potopile v močno zavarovanih ladijskih sprevodih 6 ladij z 42.000 tonami.

Berlin, 13. julija s. Kot dopolnilo k večeršnjemu uradnemu vojnomu poročilu vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil, so se iz vojaškega vira izvedele naslednje podrobnosti: Med Bjelgorodom in Orlom so bili tudi 11. julija zelo hudi boji. Čeprav se položaj še ni povsem razjasnil, poročajo, da nasprotnik venomer pošilja v boj nove rezerve, med temi tudi zaščitne čete, da bi zaustavili vrzel, ki zija v njegovih bojnih črtah kake tri kilometre v globino. Čeprav je usoda vseh teh sovražnikovih okrepitev zmeraj ista — tako že vojno poročilo samo omenja, da je bila uničena znatna nasprotnikova skupina izbranih čet — je verjetno, da bo taka usoda čakala tudi nove so-

vražnikove sile, navzlic možnosti skrajnega odpora. Prav gotovo pa je, da je pobuda trdno v nemških rokah. O tem pričajo hude izgube, ki jih je sovražnik doslej utrpel: 1640 oklepnikov, 1400 topov, 1200 letal, 28.000 ujetnikov in približno prav toliko padlih.

Nov vojaški guverner za Črno goro

Rim, 13. julija s. Kakor je bilo že sporočeno, se je ugodno zaključil operativni nastop proti partizanskim tolpom v Črni gori. Zaradi uničenja uporniških sil se je vojaški položaj tam ustalil. Ker je armadni general Pirzio Birolli svojo nalogo končal, ga je kot guvernerja Črne gore zamenjal general armadnega zbora grof Curio Barbasetti di Prun.

Nemško poročilo o angleških letalskih izgubah

Berlin 13. julija s. Neko poročilo nemške uradne agencije pobija izjavo angleškega letalskega ministra Sinclairja, po kateri naj bi v mesecu juniju angleško letalstvo izgubilo nad Nemčijo in nad zasedenim ozemljem samo 614 letal. Ta številka — trdijo na nemški strani — je najmanj za tretjino prenizka. Po dosedanjih ugotovitvah izvedencev nemškega letalstva, je britansko letalstvo izgubilo v mesecu juniju vsega 900 do 1000 strojev.

Nasprotnikove bedastoče

Rim, 13. julija s. Sovjetska uradna agencija piše: »Z Rima je prišlo poročilo, da je OVRA odkrila zaroto proti Mussoliniju v pokrajini Tarantu. Zarotniki so se zbirali okrog dr. Borellija, tarantskega prefekta, in dr. Perroneja, zveznega tajnika fašistične stranke. Bili so v stalnih zvezah z mnogimi fašističnimi veljaki in rimskimi vojaškimi voditelji. Po istem poročilu je fašistični direktorij imel nujno sejo, na kateri so razpravljali o odkritju te zarote. General Galbiati, načelnik fašistične milice je v naglici odpotoval v Taranto ter je imel izredna pooblastila, da zaroto zatre. Na Galbiatovo povelje so na debelo zapirali voditelje fašistične organizacije ter prefekturo v Tarantu. Zapri so tudi prefekta Borellija in zveznega tajnika Perroneja.«

Ali je Sicilija za Ruse druga fronta?

Bern, 13. julija s. Dopisniki švicarskih listov poročajo iz Londona, da tam še ni uradnih razlag o izkrcanju na Sicilijo, neuradne razlage pa pravijo, da se bo treba trdo boriti in da morajo računati na izgube. Ne vedo pa, če bodo Rusi te nastope priznali kot del druge fronte ali ne.

Anglija je kriva francoske zmotne politike

Pariz, 13. julija s. Na zborovanju osvobojenih ujetnikov je imel ministrski predsednik Laval govor, v katerem je razložil načela svoje politike v poslednjih treh letih. Dejal je, da je vedno naloget na Anglijo, ki ga je ovirala pri sklepanju pogodb med Francijo in Nemčijo ter med Francijo in Nemčijo. »Jaz nisem sestavil zemljepisne karte,« je vzklil Laval. »Mi smo sosedje Italije in sosedje Nemčiji. Zato sem zmeraj mislil, da moramo urediti svoje spore z Italijo, potem pa še spore z Nemčijo, da bi tako prišli do končne sprave in prijateljske pogodbe. Angleži pa so vedno nasprotovali, da bi se sporazumeli z Nemčijo, prav tako pa so nas ovirali, da bi se spravili z Italijo. Hoteli so zmeraj uravnati tehtnico, tako da bi bil spor med Francijo in Nemčijo večni. Zato so zdaj podpirali Francijo zdaj Nemčijo, niso pa nikdar igrali odkrite igre, da bi lahko sklenili zmeraj veljaven sporazum z Nemčijo.« Ob zaključku je Laval dejal, da je samo Francoz, ki svojo domovino iskreno ljubi in ki hoče zastaviti vse svoje sile, da bi lajšal trpljenje, ki je plod zmotne politike, ter zaščititi njene prave koristi sedaj in v bodočnosti.

Ameriški državni dolg

Buenos Aires, 13. julija s. Kakor piše »Daily Tribune« je državni dolg Združenih ameriških držav zdaj prvič v njihovi zgodovini večji kakor pa dohodki. Proračunsko leto se je končalo s 137 milijardami dolarjev dolgov, dočim dohodke cenijo na 135 milijard dolarjev.

Vesti 13. julija

Na nekaterih železnih v milanski okolici so že nekaj dni zaposlene sprevodnice, ki so za zdaj še pod nadzorom moških, po prestani preizkušnji pa bodo vozile in vodile vlake.

V Španiji pripravljajo izvedbo drugega dela programa za izdelavo novih trgovskih ladij, in sicer bodo zgradili 4 prekoceane parnike, 4 nagle petrolejske ladje in položili dva kabla za zvezo z Afriko.

Indijska liga za neodvisnost je sklenila, da naj se odslej Indijci med seboj pozdravljajo z besedami »Jai Hind«, kar pomeni zmago za Indijo, namesto dosedanjega pozdrava s pestjo. Candra Bose pa se bo odslej nazival »Nahaj«, kar pomeni poglavar.

Predpisi o žetvi in namembu žita

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino smatrajoč za potrebno, da se vzpostavi predpisi o uređitvi ukorišćanja žitnega pridelka,

odreja:

1. Pšenica, rž, oves, ajda, ječmen, kuruza in njih mešane vrste so od trenutka, ko se požanjejo in po vsej svoji količini v zrnju pri pridelovalcu ali pri tistem, ki ima pridelke, pod zaporom na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu in se ne smejo zopori odtegniti, kolikor ne določa naslednji člen izjem.

2. Od zapore po prednjem členu so izvzeti v količinah in po pogojih, kakor jih določi Visoki komisar z odlokom, tiati pridelki, ki so določeni za družinsko potrošnjo pridelovalcev ter njihovih kmetijskih delavcev in sorodnih skupin ter količine za setev in za rejo živine.

Količine, ki se puste pridelovalcem na razpolago za družinske potrebe, za setev in za rejo živine, se po nikakršnem naslovu ne smejo odstopiti drugim in jih tudi pridelovalci ali imetniki ne smejo porabiti za druge namene.

Presežki nad deleži, dovoljenimi za potrebe iz prednjega odstavka, ostanejo pod zaporom na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu, kateremu jih je treba javiti v 10 dneh od dne, ko se presežek ugotovi.

3. Pridelovalci in imetniki z zaporo obseženih pridelkov so dolžni te hraniti in so odgovorni, da se upošteva zapora do njih oddaje Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu ali od tega določenim tvrdkam na krajih, ob pogojih in v rokih, kakor jih določi ta zavod.

Z zaporo obsežni pridelki se ne smejo porabiti, prodati ali odstopiti, niti se ne smejo odvažati drugače kot za pooblašćene namene.

Nad njimi izvršujejo nadzorstvo organi iz člena 1. naređbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, namješćeni Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda, okrajni civilni komisariji in občinski uradi.

4. Kmetijski oddelek Visokega komisarjata ugotovi sporazumno s Pokrajinskim prehranjevalnim zavodom in z občinskimi preskrbovalnimi uradi plosćine, uporabljene za gojitev pridelkov iz člena 1. te naređbe.

Po ugotovitvah iz prednjega odstavka sporoči Pokrajinski prehranjevalni zavod posameznim pridelovalcem, koliko vsakega posameznega pridelka so dolžni oddati.

5. Cene za oddajo določi Visoki komisar in veljajo za blago, oddano v razsutem stanju v zbiralnih središčih, ki jih določi Pokrajinski prehranjevalni zavod.

6. Kršitelji določb te naređbe in odredb, ki jih izda v izvrševanju podeljenih mu pooblastil Pokrajinski prehranjevalni zavod, se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, po postopku iz naređbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 in po naređbi z dne 25. novembra 1942-XXI št. 215 v denarju do 5000 lir ali pa poleg tega še z zaporom do dveh mesecev.

7. Ta naređba, s katero se razveljavlja naređba z dne 6. junija 1942-XX št. 113, etoni v veljavo od dne objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

V Ljubljani dne 4. julija 1943-XXI.

Visoki komisar

za Ljubljansko pokrajino:
Giuseppe Lombrassa

Določbe o preskrbi in razdeljevanju sena in slame

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

1. Vse količine sena in pšenične, ovsene, ržene in ječmenove slame, pridelane v pokrajini ali uvožene, so pod zaporom na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu in se ne smejo odvajati.

Količine teh pridelkov, ki so potrebne za navadno uporabo gospodarstev posameznih imetnikov, se po istem delu, ki ni zasežen v smislu poznejšega člena 6., oproščajo zapore postopno, kakor se uporablja.

2. V primerih prodaje ali odstopa trave po kakršnem koli naslovu ali zakupa ali podzakupa delov zemlje za pridelovanje sena morajo prodajalec, odstopnik ali zakupodavec ali podzakupodavec prijaviti take pogodbe Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v 15 dneh od dneva njih sklenitve.

Količino sena, pridobljeno od košnje trave ali z zakupljenih zemljišč mora imetnik prijaviti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v 15 dneh od dne košnje. Imetnik mora spoľnjevati vse dolžnosti, naložene s to naređbo.

3. Pridelovalci in imetniki sena in slame so dolžni skrbeti, da se z zaporo obsežni ali za oddajo zaseženi pridelek ohrani v dobrem stanju in odgovarjajo za to kot hranilci.

Prepovedujeta se zametavanje in uničevanje teh pridelkov iz kakršnega koli razloga.

4. Ravnateljstvo kmetijske in veterinarske službe Visokega komisarjata določi sporazumno s Pokrajinskim prehranjevalnim zavodom v mesecu marcu vsakega leta tiste količine sena in slame, ki se morajo v vsaki občini oddati, da se zadovolji pokrivanje potreb pokrajine, pri čemer je upošćevati posebne proizvodilne in živinorejske pogoje.

5. Ravnateljstvo kmetijske in veterinarske službe Visokega komisarjata sestavi po obdelanih plosćinah, podatkih o pridelavi sena in slame in številu glav živine vsakega gospodarstva v mesecu aprilu vsakega leta sezname gospodarstev, zavezanih za oddajo sena in slame od pšenice, ovsra, rži in ječmena, pri čemer je navesti za vsako gospodarstvo njegov oddajni delež.

6. Po seznamih in prednjega člena, po prijavah imetnikov v smislu naslednjega člena, po prošnjah za nakazovanje po členu 8. in zahtevah v pokrajini razmešćenih oboroženih sil predpiše Pokrajinski

prehranjevalni zavod vsakemu posameznemu gospodarstvu, koliko sena in slame mora hraniti na razpolago prejemnih ustanov in tvrdk zaradi izročitve ob dne in na način, kakor je določeno v odloku ali pa kasneje.

7. Količine sena in slame, ki niso zasežene po prednjem členu, ki bi pa bile odvećne glede na potrebe gospodarstva, se morajo prijaviti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v rokih, ki jih določi ta zavod za vsako občino in ki se objavijo z nabitkom na občinskem poslopiju.

8. Kmetijska, živinorejska in prevozna podjetja, ki ne pridelujejo sena in slame ali jih pridelajo premalo, smejo zaprositi do 31. maja za seno, do 31. julija pa za slamo, pri Pokrajinskem prehranjevalnem zavodu, da se jim nakazeta za živinorejsko rabo, pri čemer navedejo poleg kolićine proizvoda, ki ga potrebujejo, tudi število in vrste živine, ki jo imajo.

Prizadeži lahko navedejo v prošnji za nakazilo tista podjetja, pri katerih naj bi se jim predvsem dovolilo nakazilo.

9. Promet s senom in slamo na območju pokrajine ureja Pokrajinski prehranjevalni zavod.

Prevozov omenjenih pridelkov ne sme nihće opravljati brez predhodne pooblastitve po tem zavodu, ki izda posebno spremno listino, iz katere so razvidni: vrsta in kolićina blaga, ki naj se prepelje, namen prevoza, dan in ura, ko se opravi prevoz, pot vrsta in druge oznake za to uporabljanih vozil.

10. Za izvoz v členu 1. navedenih pridelkov iz pokrajine je potrebna predhodna izjava Visokega komisarja, da ni zadržka.

Prošnje je treba pošiljati preko ravnateljstva kmetijske in veterinarske službe po zaslišanju Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda.

11. Uradniki in uslužbenci ravnateljstva kmetijske in veterinarske službe ter Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda nadzorujejo spoľnjevanje te naređbe tudi s krajevnim ogledom pri gospodarstvih, da se ugotovijo dejanska dosežena proizvodnja, obstojeće kolićine pridelka in živinorejske potrebe gospodarstva.

12. Pri prvi uporabi te naređbe se predpisuje namesto rokov, navedenih v posameznih členih, tile roki:

a) petnajeti dni od uveljavitve naređbe za prijave pogodb po prvem odstavku člena 2., sklenjenih pred dnem objave te naređbe, in za prijavo kolićin, pridobljenih pred to objavo od kupljene trave ali z zakupljenih zemljišč po drugem odstavku istega člena;

b) mesec julij 1943-XXI, v katerem mora ravnateljstvo kmetijske in veterinarske službe izdelati za vsako občino naćrt oddaje po členu 4. in doloćiti po členu 5. kolićine, ki naj se zasežejo pri vsakem gospodarstvu;

c) mesec julij 1943-XXI glede vlaganja prošenj podjetij po členu 8. za nakaz.

13. V prošnjah za nakaz iz črke c) prednjega člena morajo proseća podjetja prijaviti morebitne že sklenjene kupne pogodbe, pri čemer morajo navesti naziv in sedež podjetja-prodajalca, kakovost, kolićino in pogoje cene, kraj, roke in pogoje izročitve kakor tudi kolićine pridelkov iz

Sprememba voznega reda na progi Ljubljana—Zalog

Začetiš od noći 15.-16. julija bodo na progi Ljubljana—Zalog ukinjeni kot navadni vlaki direktni vlaki CO in OC ter bodo na progi Ljubljana—Zalog od 15. julija dalje uvedeni kot navadni vlaki COa, ki bo odpeljal iz Ljubljane ob 23.30 in pršel v Zalog ob 23.40 in v nasprotni smeri od 16. julija dalje vlak OCB, ki bo odpeljal iz Zaloga ob 3.45 ter pršel v Ljubljano ob 3.55.

Vozni red vlakov CO in OC na progi Postumia—Ljubljana ostane nespremenjen.

V nekaj vrstah

Mrtvo so našli v stanovanju. Na Koroški cesti v Mariboru so našli v njenem stanovanju mrtvo 65 letno perico Marjano Snajderjevo. Umrla je zaradi srćne slabosti.

Truplo Karla Duha so našli. Poroćali smo že, da je v nekem ribniku utonil 18 letni strojni ključavničar Karel Duh iz Zgornjega Radvanja. Voda je pred dnevi naplavila njegovo truplo in je bil pogreb v petek v Studencih.

Frontni vojaki na Bledu. Nedavno je povabilo okrožno vodstvo v Radovljici neko vojaško edinico na Bled. Vojaki so preživeli poslednje ure v domovini, kakor poroća gorenjski tajnik, kolikor mogoće prijeto. V lepo okrašeni kazinski dvorani Park-hotela jih je pozdravil okrožni uradni vodja Matschy, kjer so bili tudi obdarovani. Na koncu je okrožni vodja dr. Hochsteiner spregovoril odhajajoćim vojakom svoje najboljše želje za srećno pot.

Žetev smrti. V Mariboru so umrli 50-letni posestnik Vinko Švar iz Velike doline pri Brezicah, 65-letni Anton Žnideršć iz Ljutomera in 32-letni višji kontrolor Mirko Časl. V Celju so umrli: 73-letni posestnik Ignacij Muteć, 24-letni Leon Kencjan, 48-letni Jožef Veseljak, 50-letni Franc Gorjan, vsi iz Celja, dalje so v Celju umrli: Dora Kunstek roj. Trstenjak iz Maribora, stara 66 let, Ivan Korošć, 69 let, iz Zgornjih Sels, in Franc Rakun, 43 let, iz Rećice ob Paki. V Vojniku pri Celju je v starosti 80 let umrl orožniški stražmojster v poklju Franc Kociper. V Dolu pri Rogasćki Slatini je umrla Neža Kos, stara 65 let, v Slovenji vasi pa 77-letni Stefan Klemen. Truplo 18-letnega ključavničarskega vajenca Karla Duha so našli in pokopali na pokopališču v Studencih pri Mariboru. V Dolgi gori pri Ponikvi je umrla Marija Stefancioza, stara 77 let, v Rogatu Franc Bele, 75 let star, in Antonija Škrabelj, stara 56 let.

Bajni sijaj starega Rima

Njegovo razkošje in zaton, zraven pa junatstvo mladega kršćanstva in njegovih mućencev, ob ganljivi ljubećenski zgodbi Ligije in Vinicija — dveh mladih spoznavalcev nove vere, prikazuje

»Quo vadis«

roman v slikah

Ki ga bo izdalo uredništvo »Slov. doma«. Knjiga bo obsegala 216 strani — v velikosti pol strani »Domoljuba« — samih slik in velja, če jo naroćite z doplenico ali po zastopniku do 5. avgusta 1943:

mehko vezana 32 lir
v pol platno vezana 45 lir
na najboljšem papirju in v celo platno vezana 65 lir

Če ste naroćnik »Slovenskega doma« ali če do 5. avgusta postanete, dobite to veliko in lepo knjigo za 25 lir.

Dnevnik »Slov. dom« velja na mesec 11 lir. Naroćila sprejema: Uredništvo »Slov. doma«, Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva ul.

člena 1., ki so jih imela na dan uveljavitve te naređbe.

Pokrajinski prehranjevalni zavod izda, če prošnji ugotovi, predvsem nakazilo na podjetje-prodajalca.

14. Vsaka po objavi te naređbe sklenjena pogodba, ki bi nasprotovala njenim doloćbam, je pravno povsem neveljavna.

Za veljavnost prejšnjih pogodb v smislu prednjega člena je treba dobiti najprej nakaz; če se nakaz ne dovoli ali se dovoli za manjše kolićine nego so pogojeane, se pogodbe razveljavijo celoma ali za kolikor presegajo nakazane kolićine.

15. Kršitelji določb te naređbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, po oblasti in po postopku iz naređbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z zaporom do dveh mesecev samim ali združenim z denarno kaznjijo do 5000 lir.

Vselej pa se po naredbi z dne 25. novembra l. 1942-XXI. št. 215 zapleni blago, ki se je odtegnilo ali se je poskušalo odtegniti ureditvi po pričujoćih doloćbah.

16. Ta naređba, s katero se razveljavljajo vse njeje nasprotujoće ali z njo ne združljive doloćbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Giuseppe Lombrassa.

Pepci Bajdovi ob obletnici

Včeraj, 12. julija, je poteklo leto dni, ko je gledal Tvoj oće nestrpnost skozi okno na ulico in čakal Tvojega prihoda. Srce se mu je krćilo, ko so potekale zadnje večerne ure in minute, ko bi morala priti. Nedopovedljivo teške slutnje so padale na njegovo dušo, dali se Ti ni kaj hudega zgodilo. Slutnje pa so se tako strašno uresničile!

Ta dan smo Te poslednjič videli. Šla si iz Ljubljane nič hudega sluteč v Podutik k svoji mame sestrani, kakor že preje skoraj vsako nedeljo svojim v pomoć in sebi v razvedrilo.

Pa kaj si doživela? Grozo, ki pretresa vsako človeško dušo. Prišla je zver v človeški podobi in Te s svojimi morilnimi krempļji ugrabila.

Oditi si morala. Tudi posloviti se nisi mogla od svojih najdražjih in ne od mame, katere Te je klicala in brezsrćnega komunističnega roparja prosila v obupnih solzah, naj Te ne odvede. Pa vse zaman. Nihće Ti ni pomagal. In tudi nihće ni vedel, zakaj si morala z njim skozi temoto gozda.

Sedaj vemo vsi in nam je jasno. Samo zato, ker si bila zavedno in odloćno kršćansko dekle, ker si bila samo pridna delavka v tovarni ter srćno dobra za vse male, trpeće in uboge. Umrili so Te, svojo kri si prelila kot mućenica, ker si bila vzor poštenega znaćaja.

Pepca, ko ga si kdaj žalila? Užaljena je bila le krivica, ki si ji vselej neustrašeno prestregla pot; in ta krivica ti je stregla po življenju in ti ga nazadnje tudi vzela.

Telo je mrtvo in trohljivo, duh živi na vekomaj, o srećna Ti, ko prezirljivo premagal bil pekla je zmaj.

Kdo, draga Pepca, Ti bo plaćal vse Tvoje neutruľljivo delo. Mi, ljuba Pepca, Ti tega nismo mogli plaćati. Poplaćal pa Ti bo Bog, kateremu si bila do poslednjega diha tako zvesta, ko si mu dolga leta kot vneta cerkvena pevka prepevala lepe pesmi v njegovo slavo.

Le ko bi vedel kje počiva nedolžno Tvoje zdaj telo, stotero raje bi ga odgrebal kot najćistejše bi zlato. Saj dražji si nam bila od biservov in pa zlata, ker oćetu, mami, vsem si bila dobrote same si srca.

Najvišje cene za seno in slamo kmetijske letine 1943-44

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naređbo z dne 4. julija 1943-XXI št. 75 z doloćbami o preskrbi in razdeljevanju sena in slame in smatrajoć za potrebno doloćiti cene za seno in slamo iz pridelka kmetijskega leta 1943-1944-XXI-XXII.

odreja:

Najvišje cene za seno in slamo se doloćajo takole:

Za seno z naravnih travnikov:

Za mesec julij 1943-XXI: I. vrsta 70.—, II. vrsta 65.—; avgust 73.50, 68.50; september 76.50, 71.50; oktober 79.—, 74.—; november 1943-XXII 81.—, 76.—; december 83.—, 78.—; januar 1944-XXII 85.—, 80.—; februar 87.—, 82.—; marec 89.—, 84.—; april 91.—, 86.—; maj 93.—, 88.—.

Za seno z umetnih travnikov (detelja — zdravilne zeli):

Za mesec julij 1943-XXI: I. vrsta 80.—, II. vrsta 75.—; avgust 83.50, 78.50; september 86.50, 81.50; oktober 89.—, 84.—; november 1943-XXII 91.—, 86.—; december 93.—, 88.—; januar 1944-XXII 95.—, 90.—; februar 97.—, 92.—; marec 99.—, 94.—; april 101.—, 96.—; maj 103.—, 98.—.

Za pšenično in ječmenovo slamo:

Za mesec julij 1943-XXI: 36.—; avgust 37.75; september 39.25; oktober 41.50; november 1943-XXII 42.50; december 43.50; januar 1944-XXII 44.50; februar 45.50; marec 46.50; april 47.50; maj 48.50.

Za ovseno slamo:

Za mesec julij 1943-XXI: 47.90; avgust 50.20; september 52.20; oktober 55.20; november 1943-XXII 56.50; december 57.90; januar 1944-XXII 59.20; februar 60.50; marec 61.90; april 63.20; maj 64.50.

Za rženo slamo:

Za mesec julij 1943-XXI: 32.40; avgust 34.—; september 35.30; oktober 37.50; november 1943-XXII 38.25; december 39.15; januar 1944-XXII 40.05; februar 40.91; marec 41.80; april 42.75; maj 43.65.

Zgoraj navedene cene veljajo franco pridelovalcevo skladišće.

Za nakladanje se priznava pribitek 5 lir za stot.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Suhe gobe

za najvišji dnevni cent
kupi ju Sever & Komp.

Višnja gora: Roman »Quo vadis« — v slikah — morete naroćiti v župni ću. Cena: Mehko vezan 32 lir, polplatno 45 lir. Naroćniki »Slovenskega doma« dobe navadno izdajo za 25 lir. — Priglasite se do konca julija. — Pozneje bo knjiga dražja.

A. S. VANDINE

BOGINJA MAŠĆEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»E, bodite preprićani, da jih niće je odvrnil Vance z glasom, ki ni razodeval prav nobenega dvoma. Človek, ki je vrgel semkaj tole bodalo, je pać prav gotovo pazil, da ne bi pustil za seboj tako nevarnih sledov...« Pri tem je Vance že izdrl s precejšnjo težavo zapiećeni nož iz posteljne konćnice ter si ga šel ogledovat k lući, ki je stala na mizi.

Bodalo je bilo nekaj sijajnega, roćno delo. Roćaj je imel okrašen z zlatom in srebrom ter poldragimi kamni: ametistom, kalaitom, granatom, koralami, drobnim kremenom in drugimi. Na njem so bili v obliki cveta posuti kristalćki, okrog roćaja pa je bil narejen poleg tega še lep zlat obroćek. Rezilo je bilo zlato in ostro nabrušeno, okrašeno z drobnimi zarezi, ki so slednjić prehajale v nekaj dlani podobnega.*

* Takšno bodalo sta našla v Tul-anh-amenovu grobu zadnji Carnarvonski grof in Howard Carten. Imajo ga zdaj v kairskem muzeju.

»Pozna osemnajsta dinastija,« je pripomnil tiho Vance, ko je vzel v roko in si začel natanćneje ogledovati nož. »Lep je, a že iz dobe propada. Surova, preprosta umetnost starodavnih Egipćanov je doživela velik propad v dobi prepore, ki je sledila vdoru Hiksov v deželo... Povejte nam, gospod doktor, kako ste vendar prišli do te krasne igraće?«

Bliss je bil v precejšnji zadregi in je čez nekaj trenutkov zbeگانo odgovoril:

»Gospod Vance, res, tole bodalce sem našel v Egiptu ter sem si ga pridržal in ga semkaj vtihotapil. Bil je zame nekaj posebnega, neprićakovanega, a ne bogve kako pomembnega. Je,

nekaj silno dragocenega in sem se zato bal, da ga egiptovska vlada ne bi zasegla.«

»Verjamem, da bi ji takšna dragocenost dišala in je ne bi hotela odstopiti kakemu tujcu! Vance je položil bodalo na mizo.

»Kje ga imate navadno shranjenega?«

»Pod papirjem v predalu svoje pisalne mize v delovni sobi,« je odvrnil Bliss. »Je moja osebna last in sem smatral, da bo boljše, če tega bodala ne dam v muzej in ga ne vpišem v seznam muzejskih predmetov.«

»Zelo pametno...« Kdo pa je razen vas še vedel zanj?«

»Moja žena, čisto naravno, in...« Nenadno je umolknil. Njegove oći so dobile čuden izraz.

»No, no, le naprej, gospod doktor,« je silil vanj Vance.

»Tako ne gre. Konćajte vendar svoj stavek.«

»Saj sem že konćal. Moja žena je edina, ki sem ji zaupal, da imam to bodalo.«

Vance se je zadovoljil z odgovorom in ni nič pripomnil.

»Pa vendar,« je dejal čez nekaj časa, »vsak bi bil lahko bodalo izsledil, ni res?«

Bliss je počasi prikimal.

»Če bi brskal po mojem predalu.«

»Pa dobro, kdaj pa ste videli zadnjikrat bodalo v svojem predalu?«

»Včeraj zjutraj. Iskal sem neke papirje za svoj stroškovnik, ki sem ga nameraval predložiti ubogemu Kyleju...«

»Kdo pa je v vašem mnenju bil v vaši delovni sobi, odkar smo danes popoldne mi odšli?«

Bliss je nekoliko pomislil, a na njegovem obrazu se je naglo pokazala velika osupñjenost.

»Tega vam rajši ne bi povedal.«

»Če se boste tako vedli, gospod doktor, potem vam pać ne moremo z ničemer pomagati,« je odvrnil Vance strogo. »Je bil v vaši delovni sobi morda Salveter?«

Bliss nekaj trenutkov ni odgovoril. Potem je dvignil oći in dejal:

»Da! Njegov glas je bil precej krepak. Sam sem ga poslal po kosilu tja z naroćilom, naj mi prinese mojo belećnico...«

»Kje pa je bila tista belećnica?«

»V pisalni mizi,« je odvrnil Bliss, kakor da se mu upirajo takšna vprašanja. »Toda, vsaka domneva glede Salvetra...«

»Mi za zdaj nimamo v zvezi s tem dogodkom nobenih domnev o kom,« ga je ustavil Vance. »Skušamo le zbrati vse moćne podatke... Priznati pa morate, gospod doktor, je še dodal, »da mladi Salveter... kako bi se že izrazil... da se mladi Salveter nekoliko zanima za vašo ženo...«

»Kaj?« Bliss se je ves besen zravnil na svojem stolu. »Kako si vendar upate reći kaj takšnega? Moja žena, gospod...«

»Nihće ni rekel ničesar čez vašo ženo,« je dejal Vance ljubeznivo. »In zdaj, ko je ura ena ponoći, se mi pać ne zdi prav preveć primeren čas, da bi koga smotil.«

Bliss se je spet naslonil nazaj in si z dlanmi zakril obraz.

»Utegne biti res,« je dejal nekoliko tiše. »Jaz sem zanj prestar... preveć zaposlen s svojim delom... A to se še ne pravi, da mi ta mladenić stree po življenju.«

»Morda res ne,« je odvrnil Vance malomarno. »Toda povejte vendar, kdo pa naj bi vam po vašem mnenju le utegnil streći po življenju?«

»Ne vem, tega res ne vem,« Doktorjev glas je bil nekam otožen.

V tem trenutku so se odprla vrata in na pragu se je pojavila gospa Blissova v dolgi orientalski noši. Bila je zelo mirna, in prav tako mirne so bile tudi njene oći, ko nas je zagledala, čeprav so se svetile nekoliko bolj kakor po navadi.

»Zakaj pa ste se ob tej pozni uri vrnili sem, gospodje?« je vprašala oblastno.

»Nekdo je napadel vašega

Nova maša – praznik našega ljudstva

Prve daritve se pri nas ne veseli samo novomašnik s starši, temveč se z njim radujejo vsi farani, ves narod — V nedeljo je zapelo prvi »Slava Bogu« 17 novomašnikov — Ganljive slovesnosti v Ljubljani in drugod v pokrajini

Ljubljana, 13. julija.

Nova sv. maša je bila našemu ljudstvu vedno najlepši praznik. Veselili se ga niso samo novomašniki s starši in svojci, dan nove maše je postal praznik vseh faranov, ki je dala novega božjega služabnika, praznik vsega naroda. Tega dne so se že od nekdaj najbolj veselili naši študentje, in »premičije«, kakor imenuje naše ljudstvo nove maše, so bile najlepši trenutek mladostnih dni mladine, ki se je zbirala v srečnih veselih in pod mlajši ter okrašenimi utami ali kolozi slavila novomašnika. Premičije so postale našemu ljudstvu najlepši farni praznik, kakršnega v drugih deželah ne poznajo ali pa proslave vse bolj preprosto.

Študentje na novih mašah — potrebni

Navadno smo študentje vedeli za vsako leto naprej, kdaj bo kakšna nova maša. Za pet ali več let daleč smo se zanimali. In ko si zvedel za dan, ki je navadno padel sredi julija ali avgusta, si ga ves srečen vtisnil v spomin. Da bi ga nanj ne pozabil, si ga napisal navadno v namizni koledar ali pa kar na listič ter ga pritril pri svoji postelji. Bog ne daj, da bi bil tako priliko zamudil! Kako bi vendar potekla nova maša brez študentov! Kdo bi vodil družice po zelenem vrtu v kolo ali jih zavijal okrog košatih jablan in hrsk v čindaroc. Kdo bi razgibal družbo in znal povedati tisoč smešnic in veselih stvari, če ne bi bilo študentov! In kdo bi navsezadnje do slednjega popraviš s krožnikov ali izpraznil steklenice, če ne študentje. Pa nikar jim ne zamerite, če je njihov meh vedno prazen, brez dnal!

Začetek priprav

Nova maša pa se pri nas ne prične s tistim nedeljskim jutrom, ko novomašnik stopi pred oltar in zapoje prvi »uradno« Dominus vobiscum. Njegov dom se pripravlja na ta svečani in veliki dan že mnogo dni prej ali celo več. O, oče in mati imata velike skrbi: morata že prej vse preračunati, da bo to res pravi praznik, da bodo vsatje zadovoljni. Srečna hiša, ki more dati narodu duhovnika. Še srečnejša družina, oče, mati, bratje in sestre, ki jim je Bog dal milost, da je duhovnik iz njihove sredine izšel. Sreča za vso faro! Včasih desetletja fara ne vidi nobenega novomašnika, zato se tembolj raduje, ko ga dobi. Torej oče in mati računata doma, pa tudi fara računa.

Največ dela pa se zvrne seveda na domačo vas. Dekleta se že vso luno zbirajo ob nedeljskih popoldnevih in ob večerih v tej ali oni hiši, razvijajo papir in zvijajo rožice. Toliko trakov, rdečih, plavih, zelenih, belih, toliko drobnih rožic je treba zložiti in zleptiti. Urni so njihovi preli, a zdi se, kakor da delo ne gre kar nič od rok. Za cele mesece sedijo večer za večerom, pojejo pobožne pesmi, preganjajo epance s pripovedkami in povesti, pa le nekaj košar cvetja so naredile.

In tiste dni pred novo mašo je treba še aplisti več deset metrov dolge vence, ki bodo krasili cerkev. Od stropa bodo viseli, po stenah jih bodo obesili, vsak oltar bo poln rož in vencev in šopkov. Pri tem pomaga vsa fara. Vsaka vas prevzame navadno svoj delež. Poleg tega čaka nekateri vasi še posebna naloga: tam, kjer se bo vozil novomašnik skozi, bodo postavili slavoloke. In to je naloga posameznih vasi. Med seboj tekmujejo, katera bo postavila krasnejšega, z lepšim napisom, z lepšimi venci okrašenega, da se ne bi zamerila novomašniku.

Tako je z novo mašo povezana vsa fara, vse se raduje in z veliko ljubeznijo doprinašajo vsak svoj drobec za ta veliki dan. Ponosni so na svojega novomašnika in srečni, če jim ga sosedje fare zavida.

Na državni klasični gimnaziji bodo sprejemni izpiti za prvi razred srednjih šol dne 23. in 24. julija. Učenci naj pridejo dne 23. t. m. ob 8 v novo uršulinsko poslopje v Subičevi ulici in prineso s seboj peresnike, papir dobe v šoli. Kdor še ni izročil ravnateljstvu rojstnega lista in spričevala o 4. razredu ljudske šole, mora prinesiti tudi ti dve listini s seboj in ju oddati v ravnateljevi pisarni pred izpitom. Izpiti bodo končani v soboto, dne 24. okrog 18. — Ravnateljstvo.

Cepljenje zoper davico za zamudnike. Zopetno cepjenje proti davici, ki je bilo razglašeno in opravljeno že pred več tedni po pregledu vpisanih obvezancev, ni izpadlo tako, kakor je mestni fizikat od staršev pričakoval. Čudimo se, da starši tega cepjenja za obvarovanje otrok pred davico ne smatrajo za tako potrebno in resno, kot bi upravičeno pričakovali. Objavili smo že večkrat, da je to cepljenje obvezno in da bodo starši onih otrok, ki se cepjenja ne bodo udeležili, kaznovani. Da pokažemo dobro voljo in da ne bo treba proti staršem, ki niso pripeljali svojih otrok ne k prvemu, drugemu ali tretjemu cepjenju, izjaviti strogi kazenskih odredb, ki jih določa zakon, bo za zamudnike ta teden izjemoma še cepljenje, in to od 13. t. m. do vključno 20. t. m., od 4 do 5 popoldne v prostorih mestnega fizikata v Mestnem domu na Krekovem trgu. Oni starši, ki se tudi temu poslednjemu pozivu ne bodo odzvali in se ne bodo zadostno opravičili, bodo obučili kazenske odredbe zakona.

Novomašnikov dom

Tudi novomašnikov dom je pripravljen. Na vrtu med košatimi kronami dreves stoji prostorna uta, nalašč za to priliko postavljena. Namesto lesenih ali zidanih sten je obdana vsa s smrekovimi vejami, vsa diši po sveži smrekovi smoli, prijeten hlad je v njej. Od stropa visi polno vencev, zvonov iz vsega našega pisanih rož sestavljenih, seveda najlepši mora viseti prav nad mizo novomašnikovo. O, to so bila dekleta pridna, naravnost umetnice, da so te lepe reči napravile!

Napoči veliko jutro. S prvim svitom ga natančno navadno mogočni strelci možnarjev, ki prebujajo vso vas. Sosedje in vozniki, ki so naprošeni, da bodo vozili svate v cerkev, če je le malo dalje od nje novomašnikov dom, krasijo vozove, konjske vprege, celo na bičevnik se pritrli roža. Mali smrekovi mlajji, polni pisanih trakov in rož krase vozove, kolesa so ovita s smrekovimi vejami, konji siti in napojeni. In že zahajajo pred novomašnikov dom.

Od vseh strani se zbirajo svatje. Družice in tudi študentje jim pripenjajo svatovske šopke na prsa.

Slovo od doma

Najinljivejši je prizor, ko stopi iz hiše novomašnik. Začne se slovo. Zadnjič kot navaden človek stopi pred svoj dom, očetu in materi, bratu in sestrami. Ko se bo spet vrnil čez nekaj ur, bo nosil še pečet na sebi: tedaj bo že služabnik Kristusov. Belo oblečena družica ga pozdravi, mu želi sreče in cvetja na njegovi težki poti, ki si jo je izbral. Da ne bi nikoli omagal, da bi ga trnje ne ranilo in mu trpljenje ne bi bilo stroga; da bi bil dober pastir Kristusov in da bi bilo blagoslovljeno njegovo delo! Potem mu izroči križ, ki mu ga navadno kupi domača vas.

Očetov in materin blagoslov

Nato prosí novomašnik očeta in mamo, naj mu odpustita žalitve, naj molita zanj in ga blagoslovita, preden stopi na težavno pot za križem. Poklekne in čez njegov obraz spolzi drhteča roka osivelega očeta: v imenu Očeta in Sina in svetega Duha! Amen. Solze teko po zgubanem očetovem obrazu, a on ne joče od žalosti, ampak od radosti, da mu je Bog dal dočakati ta veliki dan, po katerem je hrepenel morebiti na tihem vse svoje življenje. Pristopi mati in mu podeli svoj blagoslov ter križe na čelo, usta in na prsa. Kako ji more biti lepo pri duši, ko vidi novomašnika pred seboj. Mogoče ji zdrse v trenutku pred očmi mimo vsa njegova mladost, vse skrbi in prečute noči. Ki jih je žrtvovala zanj. Na tihem hvali Boga, da je uslišal njene prošnje, ko je tolikokrat prosila in molila, naj ji obvaruje njenega sinka. Vsa prevzeta ga objame in poljubi na čelo. Saj ve, da bo morala v bodoče še več moliti in prositi, a tega se dobra mati ne ustraši. Danes je ponosna, ker je mati novomašnikova. — Potem pridejo še bratje in sestre na vrsto: tudi ti si morajo podati z njim roke, preden bo stopil pred oltar. V tem trenutku si morajo biti najboljši: med njimi ne sme biti niti trohice kakega nesporazuma ali sovraštva. Če bi bilo kaj takega med njimi, si radevolje odpustijo.

Možnarji za vasjo naznanjajo, da se vozovi z novomašnikom in gosti odpravljajo od doma. Prvi voz je naložen z godci, nato se vsilijo gostje z družicami, ki so porazdeljene po vozovih, nekako v sredini te dolge vrste je novomašnikov voz z očetom in materjo. Okrog njegovega pa so najbližnji sorodniki in sosedje.

Vozovi drdrazo proti cerkvi

Tako drdrazo okrašeni vozovi v sončno jutro čez žitno polje. Vse hiše pozdravljajo novomašnika,

ljudje mu mahajo, vsaka vas mu je pripravila velik slavlolik, kakor je to prav za zvestega in dobrega sina domače fare. Pri vsakem slavlolu se njegov voz ustavi, da si ga ogleda in tako da priznanje vsem, ki so ga z ljubeznijo in mislijo nanj postavljali. Nato drdrazo vozovi spet naprej proti farni cerkvi, dokler jih ne pozdravijo tudi tam strelci možnarjev in slovesno pritkavanje zvonov. Vsa fara čaka pri cerkvi, domači župnik mu pride naproti. Bele družice ga spremljajo v cerkev in svatje mu sledijo. In potem stopi pred oltar ter daruje prvi Kristusov daritev.

Veselo popoldne

Popoldne se doma prične žele veselje. Ob polnih mizah sede gostje, vrsti se govor za govorom, pevi pojo, da jih je veselje poslušati, ubogi »ceremoniere« pa se poti in teka sem ter tja, da uravnava in vodi vso stvar, ki se ne sme nikjer zatakniti. Bog ne daj, da bi se komu zameril! Vse mora požreti, vse za dobro vzeti. Ko je že utrujen in mu niti za plesanje kola ni več mar, ga pri tem nadomeščajo veseli študentje, ki so jim dodelili posebno mizo, kjer tvorijo svojo republiko. Zanje je treba posebej skrbeti, da bodo imeli vsega dovolj, ker so prišli zastoj jest in pit. In za to njihovo požrtvovalnost jih je treba vendar le nagraditi.

Pozno v noč se gostje porazgube, navadno so študentje zadnji, ker pravijo, da imajo počitnice in se jim nikamor ne mudi. Drugi dan pa se gostija nadaljuje. Novomašnika pa že vežejo dolžnosti; naložil si je na ramena težek križ, ki ga ne sme in ne more odvreči. Začel je novo življenje in hoditi po poti, kjer ga kliče Kristus, njegov prvi gospodar in prvi zapovednik!

Nedelja novih maš

Minula nedelja je bila za vso našo škofijo nad vse pomemben dan. K oltarju je stopilo 19 novomašnikov in darovalo prvo sv. daritev ter si z zlatomašnikom stolnim proštom g. Nadrahom zahvaljevalo Bogu za zvišenost milost mašniškega posvečenja in sreče, da jih je Gospod izbral za svoje služabnike in vodnike ljudstvu.

V Ljubljani je bilo kar 5 novih maš: darovali so jih škofjeloski rojak Brđant Valentin, Gole Jože iz Dobrnica, Staročlan Ferdin Janez, Lavrič Ciril iz Zabrnice in Slabak Božidar. Nabito polne cerkve pri novomašnih slovesnostih so pričale za naše ljudstvo pomembnem dnevu, ko se je tudi Ljubljana pridružila z molitvijo novim božjim maziljenjem in z njihovo prvo najsvetejšo daritvijo klical z nebes blagoslova na vso našo zemljo, ki nam je dala tudi letos tako lepo število novomašnikov.

Še lepše je bilo drugod v pokrajini, kjer je v posameznih farah stopilo k oltarju 12 novomašnikov. V Novem mestu je pristopil prvi k oltarju g. Povše Leopold iz Zuženberka, v Višnji gori g. Lokar France, v Selih pri Šumberku g. Kmet Janez, v Vinici g. Ostrojnič Janez, v Smarju nad Ljubljano g. Perčič Jože, v Žalni škofjeloski rojak Šink Matija, v Zaplani g. Seljak Vojko iz Žiri, v Grahovem pri Cerkljici g. Sega Vincenc, v St. Lovrencu ob Temenici g. Kastello France, v Polhovem gradu g. Zorman Viktor, v Hinjah v Suhi Krajini g. Kern France iz Velesevega, v Dobropolju pa gorjanski rojak g. Poldo Tone.

5. julija je opravil prvo sv. mašo na Selu pri karmeličankah g. Perčič Stanko iz Zelmej, ostali gg. novomašniki, radovljiški rojak Avguštin Lojze (Novo mesto), škoda Melhior iz Čateza pod Zaplazo (Mala loka) in Peter Golob iz Naklega (Dobropolje) pa bodo darovali prvo daritev prihodnjo nedeljo.

Kako lepo so v posameznih krajih proslavili novomašni dan, naj vam poda naslednji dopis o novomašniškem slavu v Dobropoljah.

Ganljiva novomašna slovesnost v Dobropoljah, kjer je bila po 30. letih nova maša

V videmski kroniki in v srcih vseh Dobropolcev bosta minula in prihodnja nedelja zapisana na najlepšem mestu v spomin na časten dogodek vse dobropoljske fare, ko je sprejela kot svoja — novomašnika gg. Poldo Toneta, gorjanskega rojaka, in Goloba Petra iz Naklega, in ju spremlja k prvi sv. daritvi k oltarju Krizanega. Po 30. letih spet je bila v nedeljo na Vidmu nova maša! Le najstarejši se je spominjajo, spominjajo na čase, ko so fantje prav tako kot minuli teden na Vidmu in Zdenki vasi postavljali ponosne slavoloke s priscrtnimi pozdravnimi napisi in se iskreno veselili z novomašnikom.

S takim veseljem se je tudi letos dobropoljska fara pripravila na ganljivo nedeljsko novomašno slovesnost, da se je razvila v domače in prisrčno versko slavo in nam odkrila globoko dobropoljsko dušo v luči ljubezni do posvečenih sinov naših mater, ki so nam prav v času, ko je hudobni svet tako potreben dobrih duhovnikov in lačen tople božje besede ljubezni, dale po vsem trpljenju nove božje maziljenje z neizbrisnim znamenjem mašništva, nove srednje med Bogom in ljudmi.

Krasno ozaljšana cerkev in številni ponosni slavoloki so vsem udeležencem pričali o vnemi, ki

ga rodila le veselje in ljubezen, da so se dobropoljska dekleta in fantje tega dne zelo veselili. Prostor pred cerkvijo in domom je bil takrat še vse nekako bolj slavnosten, poln slavolokov, ki so se zvrstili tudi ob poti v Zdenko vas, kjer so namestnica gorjanske Poldove mamice Klinčeva gospa s sinovoma in dobropoljski fantje ter dekleta sprejeli novomašnika. Ze en sam napis na slavoloku v Zdenki vasi: »Z veseljem pridita med nas, vsa naša kot v domačo rojstno vas.« nam razodeva vso pomembnost te slovesnosti, edinstvene v vsej videmski kroniki, ter nam znova potrjuje božje zagotovilo, ki velja tudi prav v tem času, ko hudobni svet tako preganja duhovnika, da Bog spremlja svoje povsod.

Podokcenca na čast novomašniku

Pri vseh novomašniških običajih sta brez dvoma ganljiva trenutka novomašnikovega slovesa od domačih fantov, zlasti pa od rodne hiše, mater, očeta in svojih. Taki trenutki ganejo vsakega: sin-duhovnik se poslavlja od fantov, kleči pred očetom in materjo, katerima se v imenu novomašnika zahvali ceremone (oseba, ki vodi vse slavoje).

Zato je bila podokcenca, ki so jo dobropoljski

fantje in dekleta priredili v soboto zvečer na čast gorjanskemu rojaku g. Poldi še bolj ganljiva. Pred domom, kjer je nastopil pevski zbor pod vodstvom g. Fabianija, se je zbrala množica ljudi. Solze so orosile oči vsem navzočim, ko so pevci odpeli tiste vedno lepe naše pesmi, ki zgrabijo v srce tudi najtršo dušo: Jurija Flajšmanovo: ... oziram se skalnato stran, Vse je vihar razdjal, Angelikovo Hribarjevo »Oj, hišica očetova«, in Hladnikovo »Lahko noč mi vsi želimo«. Pevski zbor zasluži za odličan nastop vse priznanje, to pa je zadostno, da so zastopali najboljši novomašnikove prijatelje-rojake.

Prvi: »Gloria in excelsis«

Val veselja in svetega navdušenja pa je objel v nedeljo tisočglovo množico, ki je prihitela, da zapoje z g. novomašnikom prvi »Slava v nebesih«. Zvonovi in naše duše so zapele slovesno pesem, pesem zahvale Bogu: »Novomašnik bod' pozdravljen, od Boga si nam poslan.« Velika cerkev je bila nabito polna. Iz vseh krajev dobropoljske fare so prihiteli verniki, slovesnosti pa so se udeležili tudi zastopniki oblasti s poveljnikom polkovnikom g. Bisantičem z adjutantom, svetnikom g. Mrkunom, novomašnikom vzgojiteljem prof. dr. Jakličem, gorjanskim župnikom g. Petričem in duhovščino. Pred slavnostnim vhom iz doma v cerkev je novomašnika pozdravila gđ. Jakličeva z Muljave pri Stični, nato pa se je sprevod ob spremstvu otročev v narodnih nošah in s svati razvrstil v cerkev.

Dobropoljci spremljajo novomašnika k prvi daritvi.

Beseda slavnostnega govornika g. Lavriha Jeneza, ki je govoril o vzvišenosti mašniškega posvečenja, je vse ganila in ni bilo osebe, kateri ne bi stopile ob njegovih lepih besedah solze v oči. Med sv. mašo je cerkveni zbor pod vodstvom g. Fabianija odpel Riharjev stari napev, Gruberjevo jubilejno, Jerebovo: »Mirno nam plove«, Mavro: »Rožni venec«, Fabianovo »Odpri se sveta nebesa«, Tomčev pozdrav, ob koncu pa Sattnerjev »Te Deum« s slovenskim besedilom in Rihar-Kimovčev »V zakramentu. Zbor je bil srčen in je s svojim nastopom pokazal ne le glasovne zmognosti, ampak tudi tehniko in šolanost, ki je plet resnih pevskih vaj in pevškega prizadevanja. Slavu sta dala svoj plus tudi gojenca ljubljanskega konservatorija gg. Langus, novomašnikov rojak, in g. Rožanc iz Loža.

Tako se je naše ljudstvo z novomašniki veselilo njihovega najsvetejšega in najlepšega dne, ko stopajo v novo življenje, življenja dela v vinogradu Gospodovem. In prav za ta velik dan so po cerkvah brali berilo ob prazniku apostolov sv. Cirilu in Metodu, ki sta prav tako kot slovenski duhovniki stopila za Gospodom in zbrali kljub vsemu preganjanju, trpljenju in težavam narode k edini zveljavni cerkvi — katoliški. Daj Bog, da bi njihova molitev združila tudi vse naše verno ljudstvo okrog Gospodovega oltarja v ljubezni do naših svetinj in ljudstva.

Kaj bo „SVET“

LJUBLJANA

Koledar

Torek, 13. malega srpana: Joel in Ezdra, pre-roka; Miropa, mučenica; Ernest, opat.

Sreda, 14. malega srpana: Groznat, spoznavalec; Bonaventura, škof in cerkveni učitelj; Fokas, škof in mučenec.

Obvestila

Sprejemni izpiti na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani se bodo pričeli v petek, 23. julija, ob 8 zjutraj, v poslopju Trgovske akademije (poleg vladne palače).

Po številnih orkestralnih koncertih bo priredil Ljubljanski Zvon 19. t. m. v veliki dvorani hotela Union zborovski koncert, na katerega sporedu so zastopani večina skladateljev današnjega časa. Koncerti Ljubljanskega Zvona so bili vedno na dostojni umetniški višini in gotovo je njegov vodja Matul Dore pripravil svoj zbor tako, da bo zadovoljil poslušalce, tako radi izbire pesmi in izvajanja samega. V prvem in zadnjem delu sporeda bomo slišali umetne, v srednjem delu pa ljudske pesmi. Med prvimi in drugim delom bo zapel operni pevec — basist Lupa Fris — troje pesmi in sicer po eno od Bučarja, Pavčiča in Prelovca. Opozorjamo občinstvo, da si nabavi vstopnice že v predprodaji v Matični knjigarni.

Kolumb odkriva Ameriko

»Ti domačini nimajo niti okroganih palic, niti sulic, niti drugačnega orožja, prav tako ga nimajo tudi drugi prebivalci otoka, ki ga imam za zelo velikega. Hodijo pa vsi goli, kakor jih je bila mati rodila, tako moški kakor ženske. Na otoku Ivana kakor tudi na drugih otokih so nosile ženske spredaj bombažne prtiče, odnosno neke vrste zagrinjale, zlasti deklice, stare nad dvanajst let. Toda tukaj tega nisem videl niti pri mladih niti pri starih. Ženske so silno lepega života. Bile so prve, ki so prišle k nam, da bi se zahvalile nebu in nam prinašale v dar, kar so imele, posebno pa jedila, ajes, orehe in pet ali šest drugih vrst sadežev.« Od tega je Kolumb vzela nekaj in prihranil, da bi jih pokazal kralju in kraljici.

Tudi v drugih krajih so se ženske vedle na isti način, preden so jim moške ukazali, da se umaknejo. Zato sem vselej prepovedal svojim ljudem, naj so bili kjerkoli, da se ne smejo nobene nikdar dotakniti ali jo žaliti in da ne smejo proti volji domačinov vzeti prav nič, temveč morajo vsako reč plačati.

Končno pravi Kolumb, da se mu zdi nemogoče, da bi sploh kdaj videl tako dobrosrčne in radodarne ljudi, zraven pa tako

boječe kakor te, ki so si odtirali od ust vse samo zato, da bi lahko podarili kristjanom, kar so imeli. Kadar so kristjani prihajali, so jim tekli nasproti in prinašali polne roke daril.

Nato je Kolumb poslal šest mož v naselje, da bi si ga ogledali. Indijanci so jim izkazali vse možne časti in jih obdarili z vsem, kar so imeli, zato, ker niso prav nič dvomili o tem, da so Kolumb in vsi njegovi ljudje prispeli z neba. Prav isto so mislili tudi Indijanci, ki jih je Kolumb pobral na drugih otokih.

Potem ko je šest kristjanov odšlo, je priplulo več čolnov, polnih domačinov. V imenu nekega poglavarja iz notranjosti otoka so prosili, naj pridejo k njim v vas, preden odidejo s tega kraja. Ker je Kolumb mislil, da leži naselje tega poglavarja ob poti, po kateri jo je mislil mahnuti, in ker ga je tam pričakovalo vse ljudstvo, je sklenil oditi tjakaj. Preden je odplul, se je na obali nabrala tako velika množica, da je bil kar osupnjen. Vsi moški, ženske in otroci so mu vpili, naj nikar ne odide, temveč naj ostane pri njih. Odposlanci onega drugega poglavarja, ki so ga prišli vabiti, pa so dobro pazili na svojih čolnicah, da bi Kolumb ne odšel prej, preden ne bi obiskal njihovega poglavarja.

In res je Kolumb odšel od tega kraja in prispel tja, kjer ga je pričakoval poglavar in kjer je bilo pripravljenih veliko jedil. Cim je poglavar izvedel za njegov prihod, je velel ljudem sestiti. Ukazal je potem, naj prinesejo vsa jedila na ladjo, kjer je bil Kolumb, ki je že došel do brega. Ko so videli, da je sprejel in se zahvalil za vse, kar so mu ponudili, so stekli skoraj vsi

Indijanci proti vasi, da bi prinesli nove jedi, papige in druge reči, ki so jih imeli doma. Vse to so delali tako radovoljno in srčno radi, da je bilo kar čudovito. Kolumb jih je obdaril s steklenimi biseri, medenastimi prstani in kovinskimi zvončki. Pa ne iz razloga, ker so mu Indijanci potem druge reči prinašali v zameno, pač pa zato, ker se mu je to zdelo umestno, in nazadnje tudi zato, ker je gledal nanje kot na kristjane in podanike kastilskih vladarjev. Le to je še manjkalo, da bi znal njihov jezik. Potem bi jim lahko vladal, kajti prav vse bi brez obnavljanja storili, kar bi jim ukazal.

Končno je sklenil, da bo stopil z ladje na suho. Tedaj so mu vzklikali, naj sploh ne odide, pač pa ostane pri njih. Ko je odhajal nazaj proti ladji, ga je spremljalo več čolnov, polnih domačinov, prav do njegove ladje. Tam jih je lepo sprejel, pogostil in jim podaril razne stvari, katerih so bili neizrečeno veseli.

Medtem ko je bil Kolumb na obisku, je prišel na ladjo nek drug poglavar z zahoda. Čeprav je bila ladja zasidrana kake pol milje od obrežja, so mnogi Indijanci dospeli do nje s plavanjem. »Ker je ta poglavar že odšel, ko sem se vrnil,« pravi Kolumb, »sem k njemu poslal nekaj svojih mož, da bi ga pobrali po podatkih glede tistih otokov.« Poglavar je Kolumbove odposlance sprejel zelo prišrčno, jih povedel s seboj do naselja in jim daroval več kosov zlata. Ko so prispeli do obrežja neke velike reke, so jo domačini preplavali, toda kristjani so se morali ustaviti in oditi nazaj, ker niso mogli preko nje.

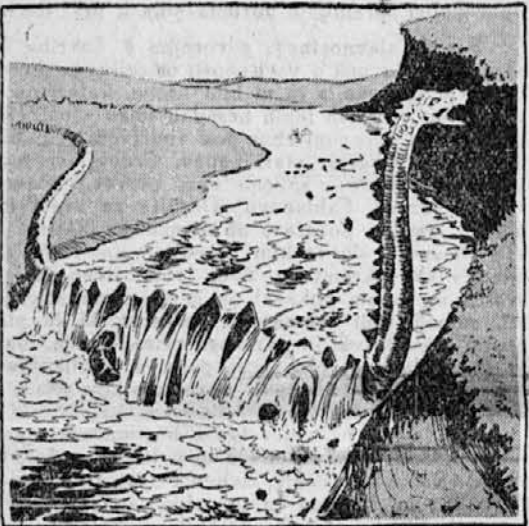

73.

Zdaj je najmlajši brat pogledal v pokazano smer; in res, na štoru je že stalo vedro svežega mleka. Ko pa se je ozrl, že ni bilo belega drovarja nikjer; izginil je. Tam na otoku pa se je zgani zmaj in se jel plaziti proti njemu. V sili si je najmlajši brat srčno zaželel, da bi bila ob njem njegova brata, kajti vsi trije bi bili temu zmaju že kos...

74.

Dravski zmaj pa se je že prepoteval s kačjega otoka; rečni rokav je s svojim ogromnim telesom zajezil, da je dravsko podonje truščeš se podalo čez njegov greben kot z visokega dravskega jezca. Že se je doignila zmajeva glava, ker duh po mleku je le preveč nabil. Dolgi vrat se je stegnil še bolj in nesel glavo proti vedri mleka.

75.

Najmlajši brat je že doignil svojo sekiro, ko sta mu mesarska psa zalajala: »Z usekom še malo počakaj, da ti lahko pomagava!« In že sta skočila na zmajevu glavo, vsak k enemu očesu. V hipu sta v zmajevi očesi zasadila svoje kremplje ter ju raztrgala in izpraskala. Iz očesnih votlin se je pocedila kri kot ogromne krvave solze; zmaj je od bolečin strašansko zarjul.

Z NAVADNO DOPISNICO

poslano uredništvu »Slovenskega doma«, si lahko v prednoročbi zagotovite naš roman v slikah:

»QUO VADIS«

»SLOVENSKI DOM« izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Nemčija — z očmi in srcem na Siciliji

»Danes je boj Italije bolj ko kdaj koli tudi naš boj« — pravijo berlinski pristojni krogi

Zadnja karta

Morda se nemški narod še nikdar ni čutil tako blizu zavezniškemu italijanskemu narodu kot vprav zdaj. »Danes je bolj ko kdaj koli,« je izjavil nekdo z Wilhelmstrasse, »boj Italije tudi naš boj.« Zaupanje Nemčije temelji na zavesti, da je storila vse, kar je bilo le v človeških močeh, da okrepi na vseh poljih obrambo, na takojšnjem in najsrditejšem odporu osnih sil, kakor tudi na ogromnih težavah, na katere, kakor se je opazilo, naletavajo izkrcevalne operacije tako velikega obsega, kakršne so sedanjne.

Zavezniki so nastopili z ogromnimi sredstvi, zakaj zavedajo se dobro, kaj bi pomenilo zanje, če ne bi uspeli. A vprav to — namreč dejstvo, da bi izpodletel vdor bil za Angleže in Amerikance nepopravljiva katastrofa — govori v korist branilcev, v kolikor jim daje novih moči. Če bi udarec spodletel, bi bilo vse izgubljeno: ta trditev, ki je pred nekaj dnevi ušla nekemu londonskemu listu, kaže po sodbi berlinskih opazovalcev vso dramatičnost pustolovščine, za katero se je sovražnik »moral odločiti« z občutki človeka, ki vrže na mizo svojo zadnjo karto.

Vsa Italija enih misli

Angleži in Amerikanci dobro vedo, — pripominja D. A. Z. — da Italije ni mogoče odtrgati od Duceja, da je fašistična stranka predstavnik in ud vse države in da v tej zgodovinski uri predstavlja narodovo srce. Navdušen odmev, ki ga je imel po

Novi dokazi, da je Roosevelt kriv vojne

Iz zaupnih razgovorov, ki jih je imel bivši francoski veleposlanik v Washingtonu z ameriškim predsednikom leta 1938

Rim, 9. jul. e. Da je sedanje vojne kriv Roosevelt, ni propagandna trditev, ki bi ji sovražnik lahko oporekal. Je to resnica, ki jo razodevajo številne listine, govori in zaupna poročila veleposlanikov, listine, ki so zbrane v arhivih nemškega zunanjega ministrstva in ki so bile objavljene pod naslovom »Rooseveltova pot k vojni knjigi«, o kateri smo že pisali.

Iz samega sovraštva do totalitarnih držav

Zdaj je bila objavljena še druga knjiga, nič manj zanimiva kakor prva, polna novih listin in dokazov, da je sedanje vojne kriv predsednik Združenih držav. Evo na primer listine, ki nosi številko 33: je to strogo zaupno poročilo, ki ga je bil podal francoski veleposlanik v Washingtonu, de Saint-Quintin, zunanjemu ministru dne 11. junija 1938. Politični položaj je bil tedaj v znamenju »umisljenega zmag« zahodnih držav. Dne 21. maja 1938, natanko dva meseca po priključitvi Avstrije nemškemu Reichu, so se razširile lažnjive govorice, da namerava Reich napasti Češkoslovaško, ta načrt pa da se je pozneje opustil po koraku, ki sta ga storili v Berlinu Anglija in Francija. Francoska politika je naredila slabo potezo, ko se je izpostavila — tako je dobesedno dejal francoski veleposlanik v Washingtonu — hudi nevarnosti vojne. Roosevelt je pritril in popihal na žerjavico. Izgovoril je samozvestne besede, ki so francosko politiko pripravile do tega, da je naredila svoj sklep, prav tako kakor javnost lahko sklepa danes, ko je brala to listino. Evo vam jo v skrajšani obliki, kakor jo ponatiskuje »Frankfurter Zeitung«:

Št. 125 (zaupno), Washington, 11. junija 1938.

Predmet: Dvoje razgovorov s predsednikom Rooseveltom. (Prvi del poročila govori o Rooseveltovem povabilu francoskega veleposlanika, ter vsebuje razgovore in stavke, ki sta jih izmenjala o različnih zadevah), nato pa francoski veleposlanik nadaljuje:

»Predsednik ni hotel zamuditi prilike, da dá polnega duška svojemu sovraštvu do totalitarnih

vseh Italiji zadnji Mussolinijev govor na vodstvo fašistične stranke, potrjuje, da sta vlada in italijanski narod eno in isto. Anglosasi se ne smejo čuditi, če je skozi Mussolinijeva usta govorilo 46 milijonov Italijanov. Misli, da je treba držati skupaj, Italija ni nikdar izgubila, niti v najvišjih dohodah zadnjega stoletja ne. Niti Matternichu, niti Napoleonu se ni posrečilo narediti iz Italije samo »zemljepisni pojem«. Slavna dediščina starodavne Rima, izročilo iz dobe preporoda in njegovih slavnih del, prirojeno sovraštvo, da bi tujec gospodoval — vse to je še bolj utrdilo misel na svobodo in narodno neodvisnost in ji dalo močne vzpodbude. Po dvasetih letih je fašizem zdaj zagotovil in izpolnil obnovo dežele in izpolnil se je Mazzinijev sen o Italiji, ki bi bila enotna in močna. Danes, ko sovražnik skuša vlomiti vrsto v Italijo, danes, ko se bije boj na življenje in smrt, Italija nima druge izbire, kakor nadaljevati z bojem do končne zmage, in italijanski narod se ne more izneveriti svoji lastni zgodovini, kadar gre za način življenja tako naroda kakor tudi vladavine.

»Genovčani, Palermčani, Rimljani in Sardinci,« končuje svoja izvajanja omenjeni nemški list, »vsi mislijo enako. Kdor verjame ali vsaj kaže, da verjame v sovražnikove naklepe, je zločinec, izdajalec, izrodek.«

Kakor piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«, je do tega anglosaksonskega udara na Sicilijo prišlo na pritisk Moskve

Iz obvestil, ki so jih v Berlinu dobili od nemške agencije, sledi, da je v zadnjih dneh sovjetska vlada odločno zahtevala od svojih zaveznikov, da morajo začeti z vdorom in to takoj, čeprav vse priprave še niso bile končane. Moskva naj bi bila dala na znanje, da si v nasprotnem primeru pridržuje vso pravico svobodnega nastopanja. (»Il Piccolo«.)

držav in proti njihovi politiki nasilnega ropanja. Omenil sem mu, da je Češkoslovaška zadnje čase preživljala težko krizo in da je odločen odpor te male države, odpor, ki je po zaslugi vse pomoči, ki sta jo dajali Francija in Anglija, pripomogel k temu, da Nemčija ne more neovirano izvajati svojih načrtov.

»To je bilo dobro delo,« je živahno pripomnil Roosevelt, »kajti ti ljudje res ne poznajo drugega ko silo.« Pri teh besedah je stisnil pest in zažugal: »Tako je treba govoriti z njimi.«

Značilne filmske predstave v Beli hiši

Predsednik je nato govoril o nekem filmu, ki so ga zvečer vrteli v Beli hiši. Film je prikazoval, kako so se odigravali dogodki v Evropi ob koncu svetovne vojne, predvsem pa prizore ob podpisovanju versajske mirovne pogodbe. Videli si na platnu nemške zastopnike, kako so bili globoko pobiti, ter slisali, kako so zavezniški državniki, predsednik Wilson, Lloyd George in Clemenceau izražali svoje zaupanje, da bo le mogoče upostaviti končno veljavno mir.

Potem so vrteli prizore, kako naj bi se Nemčija počasi spet osvobodila: Izpraznitev Poruhra, izpraznitev krajev na levem bregu reke Rena, zopetna priključitev Posarja Nemčiji, izstop Nemčije iz Društva narodov, obnovitev njene vojske ter popolne vojaške oblasti nad levim bregom Rena ter slednjič priključitev Avstrije ter najvažnejši koraki na poti do takšnega stanja, v kakršnem je bila Nemčija prej.

Kaj nam bo prinesla bližnja bodočnost? Razkovanje ali zasužnjevanje Češkoslovaške, napad na Madžarsko in Romunijo, prodiranje proti Črnuemu in Sredozemskemu morju preko držav, ki bodo dobro igrale v tej zlobni igri ali pa se ne bodo upale upreti.

Vljudno sem opozoril predsednika, da se je Francija, potem ko je živela nekaj let v strahu pred nemškim vdorom, po Briandovi zaslugi odločila za politiko zblizanja z Nemčijo in da jo je izva-

Kdo bo imel francosko državno zlato?

Lisbona, 10. julija. s. Francosko državno zlato, spravljeno na otoku Martiniqueu, grozi, da bo še bolj zaostri hudi spor med pristaši generala De Gaullea in generala Giraudja. Francoski odbor v Alžiru je imenoval za Antilske otoke komisijo, ki jo vodi Hoppenot in ki jo sestavljajo degaulleovci, za vojaškega poveljnika te starodavne francoske kolonije pa je imenoval generala Jacomya. Vojaško odposlanstvo, ki je zdaj z generalom Giraudjem v Washingtonu, pa naznanja, da je bil za izrednega komisarja na Antilskih otokih imenovan kapitan Robert Lambert in mu je posebej zapovedano, naj se polasti francoskih vojnih in trgovskih ladij, ki so na Martiniqueu, ter slovitega francoskega zlatega zaklada. Treba je torej pričakovati, da bo v tem prepiru med dvema tekmeckema bogati plen ostal Združenim državam, ki, kakor kaže, prav nič ne mislijo na to, da bi se mu odrekle.

Spori med velikimi in malimi »zavezniki«

Buenos Aires, 12. julija. s. Zivahna nasprotja so se znova pojavila v odnosih med velikimi in malimi narodi v taboru »zaveznikov« glede načrtov za povojno obnovo, ki so jih izključno zase prihranili Amerikanci, Angleži, Rusi in Kitajci. Predstavniki begunskih vlad malih narodov, ki so jezni, ker jih veliki zavezniki po svojih načrtih niti niso obvestili, so sedaj začeli pošiljati proteste. Kot prvi so nastopili predstavniki holandske, norveške in belgijske vlade. Zanimivo pa je, kakor poroča »New York Times«, da je vložila svoj protest tudi Kanada, ki je izrabila to priložnost in vnovič pokazala svojo željo, da bi se popolnoma osamosvojila od Anglije.

USA do konca vojne ne bodo priznale nobene francoske vlade

Buenos Aires, 12. julija. s. Iz Washingtona poročajo, da je predsednik Roosevelt izjavil, da Združene države ne bodo priznale nobene francoske vlade, dokler bo trajala vojna. Predsednikova izjava se zdi zelo značilna, ako se spomnimo naporov generala De Gaullea, da bi si z vsemi sredstvi zagotovil vodstvo francoske vlade v času, ko se v Washingtonu mudi general Giraud.

Volitve v Libanonu — prava sramota

Ankara, 12. julija. s. — Volilni boj v Libanonu je precej razburljiv. Doslej je jasno, da degaulistične oblasti izkoristijo vsako priliko in skušajo vsiliti svoje kandidate ter tako utvrditi parlament, čigar edina naloga bi bila, doseči tisto, kar so se bili namenili. Zastopstvo muslimanov je večeraj dopoldne nastopilo proti takšni razdelitvi poslanskih stolčkov, ki res ne bi bila pravična.

Ta spletkar — kakor še mnogo drugih — razkrivajo namen, da bi Libanonu, kolikor bi se le dalo, sklekli njegovo pravo obleko. Ljudi, ki nasprotujejo pristašem De Gaullea, so po veliki večini prišli in jih prisilili, da so zapustili deželo. Pod takšnimi okoliščinami so volitve postale prava sramota in bodo dosegle samo to, da bo nezadovoljstvo med ljudstvom še večje, kakor pa je bilo že prej.

jala do skrajnih meja možnosti. Ko pa ji ni preostajala nobena druga pot več, se je brez odloga izpostavila težki nevarnosti vojne.

»Kako drugače se tudi ni mogla odločiti,« je pripomnil predsednik. Nato se je za nekaj trenutkov zamislil, zmajal z glavo in še dodal, ko da bi govoril sam s seboj:

»Če bi morala propasti Francija, bi ji morali mi — to je čisto razumljivo — slediti.«

Te besede je predsednik Roosevelt spregovoril z zelo prepričevalnim glasom, in te njegove besede tudi niso dopuščale nobenega dvoma niti glede njegovih čustev niti glede smeri, v kateri bi ustvarjal javno mnenje v Ameriki v primeru, če bi se Francija znašla ob boku Anglije v boju proti fašističnim silam za obrambo demokracije in svobode. Sledi podpis: R. de Saint-Quintin.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

14

Zagonetni krik

Kdaj se človek prav za prav začne starati? O tem je dosti razpravljano in ugibanja, pa vendar se nam zmeraj zdi, da pravega odgovora na to vprašanje ne moremo in ne znamo dobiti.

Nekdo je nekoč dejal, da zapazimo, da se staramo, tedaj, kadar »začenjajo okoli nas biti mrtvi«. Da ne bi bilo napačnih razlag tega stavka, moram takoj pojasniti, da je to tedaj, kadar začenjajo v vrstah naših prijateljev, znancev in ljubih zevati vedno večje vrzeli in praznote; ko izgine zdaj ta, zdaj oni, ko začenjajo pogrebi človeku biti skoraj običajni sprehod in kar je še takega.

Vse to je brez dvoma res in se tem ugotovitvam ne da dosti oporekati. Toda morda se neizprosna teka, v katerem nam minevajo leta, zavedamo se bolj v primeru, če se po dolgem času, recimo po tridesetih letih, docela nepričakovano in na lepem znajdemo pred žensko, ki smo jo tedaj, ko smo bili mladi, zelo občudovali ali pa še več.

Te resnice nisem še nikoli čutil tako močno kakor pred nekaj meseci, ko sem se po naključju mudil v Varšavi. Med drugim sem ondi obiskal tudi grofico Kosiuszko, ki še vedno prebiva v tisti širni, resni palači, kjer sem jo spoznal v prvih letih sedanjega stoletja. Ne živi seveda več v takem sijaju kakor tedaj, temveč zelo samotno in skoraj bi dejal, da skromno. Razen nje je samo nekaj malega služabnikov in služabnic v starinski palači, kjer sem se seznanil z grofico med sijajno pojedino, ki jo je priredila v tistih časih, kakor sem jih prej omenil.

Počasi sem se pomikal po nešteti, neskončno razsežnih in dolgih dvoranah, pogreznjenih v polmrak. Pred mano je tiho stopal postaren, toda še vedno brezhiben strežnik, ki mi je kazal pot do tja, kjer me je pričakovala grofica.

Spotoma je moja misel hitela nazaj v tiste čase pred tridesetimi leti. Obujal sem si v mislih spomine na daljen, daljen večer v letu 1904...

Prav v teh salonih, ki so zdaj zevali neobljudeni in zapuščeni, da je človeka, ki je hodil po njih, moralo biti skoraj strah in sta se ga v njih ločevali globoka otožnost ter skoraj bojazen; prav tukaj je se tisti večer sešla zares elegantna množica dam in gospa, ki so pripadale najvišji družbi v poljski prestolnici. Bil je to cvet poljskega plemstva, bogataštva in diplomacije.

Tisti večer so z vso slovesnostjo praznovali zaroko grofice Kosiuszke z baronom Müllerjem. Zaroka je bila velik dogodek za Varšavo; zakaj grofica je štela že skoraj trideset let in je marsikdo bil že obupal nad tem, da bi se utegnila poročiti. Baron Müller je bil nekaj starejši od nje in je bil zelo poznan človek. Skoraj vsi so mu prerokovali kar se da sijajno bodočnost v diplomatski službi, za katero se je bil odločil pred nekaj leti in v njej neverjetno hitro napredoval. Veljal je za enega najspodobnejših mlajših diplomatov. Tudi o tem so tako sodili skoraj vsi ljudje.

Dvakrat sem dejal skoraj vsi. Takoj bom pojasnil, zakaj.

Baron je bil sin zelo ugledne rodbine in to mu je pri prvi službi, za katero se je bil odločil, zelo prav hodilo. Imel je dosti ljudi, ki so ga

močno podpirali bodisi s svojim vplivom, bodisi s svojim denarjem, kar je v diplomatski službi oboje enako važno. Toda delal bi mu krivico, če bi s tem hotel trditi, da je naglo rinil naprej samo zaradi tega. Ne, tudi sam je imel vse tiste lastnosti, ki so neogibno potrebne, če hoče človek postati dober diplomat.

A navzlic sposobnostim, navzlic mogočnim botrom, navzlic uspehom, ki jih je že dosegel, ta baron Müller vendar ni bil v mednarodnih diplomatskih krogih tako dobrodošel in ni užival tiste priljubljenosti, spoštovanja in priznanja, kakor bi bil kdo pričakoval. Na njem je bilo nekaj zoprnega, nekaj temačnega, nekaj neprijetno skrivnostnega. Kazal je vse preveč očitno ljubezen do spletni in do še bolj zoprni stvari, ki jih diplomat ne sme delati tako, da bi to lahko prav vsakdo že zdaleč vohal. Jaz, ki sem že tedaj služil v politični policiji neke velike države, sem o tej stvari in o Müllerjevem delu marsikaj vedel...

Ni preteklo niti mesec dni po tisti slovesni zaroki z grofico Kosiuszko, pa se je zgodilo nekaj, o čemer je vsa Varšava govorila mesec dni in več. Baron je kar na lepem pustil diplomatsko službo.

Mi, ki smo o njegovem skrivnem delovanju vedeli precej, smo kaj takega sicer pričakovali, toda ne še takega. Zdaj pa je baron s tem korakom prehitel celo tiste preroke, tako brž. Morda po letu dni ali kaj ki so bili glede trajanja njegove diplomatske slave najbolj črnogledi.

Ko se je Müller odpovedal diplomatski službi in vsemu, kar bi mu bilo še lahko prinesla, se je tudi čisto umaknil iz sveta. Odsel je ne-

kam na svoja ogromna posestva, ki so ležala nekje na koncu sveta, kakor so posmehljivo govorili v družbi, kadar je beseda nanesta na to.

Zadeva je seveda vzdignila dosti prahu in povzročila ogromno besed in ugibanj. Govorili so to in ono, pletli najbolj fantastične in nemogoče domneve ter si razbijali glave bolj, kakor pa če bi svetu grozil nov vesoljni potop.

Stvar je postala še hušja in še zagonetnejša, ko je Müller nekaj dni po izstopu iz službe storil še drugi, za nekatere še bolj presenetljiv korak. Pretrgal je namreč zaroko z grofico Kosiuszko; ne da bi bila živa duša kdaj zvedela za razlog.

Seveda je ta zadeva vzbudila še večje začudenje in sprožila nov val ugibanj. Toda nihče ni vedel povedati pravega razloga ali povoda za to.

V tako imenovanem »velikem svet« so si razbijali glave zlasti z vprašanjem, zakaj se je baron odpovedal tudi nevesti, če je stopil iz službe. Drugo zaradi prvega ni bilo prav nič nujno, vsaj za navadnega, trezno sodečega človeka ne. Marsikdo se je umaknil z javnega mesta in življenja prav zato, da se je izvoljenko svojega srca podal v samoto uživati srečo, ki je burni svet ne more dati. To že! Takih romantičnih zgodb je bilo po malem najti v vseh družabnih slojih, tudi med plemstvom in med diplomacijo. A da bi se kdo v tako zavidičnem položaju, kakor je bil Müller, odpovedal obojemu hkratu, tega pa ni pomnil nihče.

Grofica Kosiuszka pa je ostala za večne čase sama in brez moža...